

ACȚIUNI ȘI GREVE MUNCITOREȘTI IN JUDEȚELE MUȘCEL, ARGEȘ ȘI TELEORMAN IN PERIOADA 1921—1930

de CLEOPATRA IONESCU

În perioada anilor 1921—1930, după cum se subliniază în Programul partidului, „are loc o dezvoltare mai accentuată a forțelor de producție, îndeosebi a industriei, ceea ce exercită o puternică influență asupra vieții economice și sociale a țării”¹. În acești ani în județele menționate era următoarea structură economică : în Argeș — Fabrica de tăbăcărie Găvana cu 15—20 lucrători, Societatea Găvana pentru industria textilă cu 89 lucrători, Țesătoria Română din Pitești cu 12 războaie de țesut și 267 lucrători, Fabrica de butoaie Pitești cu 50 lucrători și Fabrica de produse alimentare, filiala Pitești cu 15 lucrători ; în fostul județ Mușcel, funcționau Fabrica de Hirtie Cîmpulung cu 363 lucrători² și minele de lignit din localitățile Grădiștea, Poinari, Boteni, Mărcuș, Godeni și Berevoești³.

În perioada de care ne ocupăm asistăm la o creștere a producției în toate ramurile. De exemplu, la minele de cărbuni din fostul județ Mușcel în anul 1924 era o producție de 129 505 tone, ajungînd în anul 1929 la 166 648 tone⁴.

Dezvoltarea industriei pe plan local a dus la creșterea numerică a proletariatului. Spre edificare vom da numai cîteva exemple. Societatea Găvana pentru industria textilă avea în anul 1923 un număr de 53 muncitori, în anul 1924 funcționa cu 89 muncitori, iar în anul 1926 cu 335 muncitori⁵.

Din rapoartele de activitate ale Inspectoratului Muncii din Tirgoviște pe semestrul 11/1927, în județele Argeș, Mușcel și Teleorman reiese că în întreprinderi și ateliere lucrau circa 1 480—1 500 salariați, dintre care circa 300 erau de sex feminin⁶. În orașele Cîmpulung și Curtea de Argeș era și o viață culturală. În orașul Pitești funcționa societatea „Macabii” și Societatea „Trivale”, iar în Cîmpulung — Cercul cultural mușcelean „Buna Vestire” cu 9 membri, Cercul cultural „Mugurii” cu 10 membri și Societatea culturală „Tinerimea” cu 17 membri⁷. În județul Teleorman nu figurează nici o societate culturală.

Cu toată creșterea industriei, nivelul de viață al maselor populare continuă să rămînă scăzut, viața s-a scumplit și condițiile de muncă s-au agravat. Documentele vremii consemnează condițiile grele de muncă ale muncitorilor. Se conturează tot mai clar încălcările legislației muncii de către patroni. În întreprinderi, ateliere, fabrici, mine nu se respectă ziua de muncă de 8 ore. Cu ocazia controlului efectuat la micile ateliere din Pitești, inspectorul muncii Ilie Ganea raporta că ziua de

¹ Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Edit. Politică, București, 1975, p. 40.

² Arh. St. Dimbovița, fondul Inspectoratul Muncii Tirgoviște, dos. 8/1924, f. 2. 4, 8, 38, 76.

³ Statistica Minieră a României, Imprimeria Națională, București, 1932, p. 162, 163, 170, 171.

⁴ Arh. St. Dimbovița, fondul Inspectoratul Muncii Tirgoviște, dos. 8/1924, f. 76 și dos. 12/1926, f. 93.

⁵ Ibidem.

⁶ Ibidem, dos. 1/1928, f. 6.

⁷ Ibidem, dos. 4/1922, f. 123 și dos. 4/1924, f. 194.

muncă era de 10—12 ore, iar starea igienică lăsa de dorit⁸. La 21 septembrie 1925, inspectorul muncii raporta ministerului de resort că repausul duminical și legea meserilor privitoare la munca ucenicilor nu se respectă în orașul Pitești. Ucenicii sînt ținuți zilnic la muncă de la orele 5 a.m. la 11 seara. Prefectul județului Argeș și primăria orașului Pitești au dat ordin poliției să nu încheie procese verbale de contravenție patronilor respectivi din motive politice, „fiind în plină campanie electorală... în ajunul alegerilor”⁹.

În orașul Turnu Măgurele din cei 305 ucenici frecventau cursurile aproximativ 100, iar patronii refuzau să-i trimită la școală și mai ales să le procure cărți și rechizite¹⁰. La 9 februarie 1924 hamalii din portul Turnu Măgurele solicitau mărirea salariului, deoarece, scumpindu-se traiul, ei nu mai puteau face față greutateilor și din toată munca lor nu se alegeau decît „cu oase rupte”¹¹. Ca urmare a reclamațiilor lucrătorilor comerciali din orașul Roșiorii de Vede, pentru nerespectarea de către patroni a repausului duminical, inspectorul muncii, în loc să ia măsuri, confirmă Ministerului Muncii adevărul celor reclamate¹². Mai mulți lucrători brutari și funcționari comerciali din Turnu Măgurele reclamau Ministerului Muncii că patronii lor nu respectă repausul duminical și arată, în continuare, că au făcut cunoscut și Poliției și nu s-a luat nici o măsură¹³. De asemenea, în orașul Pitești nu se respectă orarul de vară al magazinelor, dînd naștere la „repetate reclamațiuni, întruniri publice și manifestațiuni”¹⁴. Tendința de a mări timpul de muncă se manifestă în toate ramurile industriei, fiind mai accentuată în întreprinderile mici și în sectorul comercial. De exemplu, în urma controalelor efectuate în orașul Pitești, inspectorul muncii înștiințează Prefectura, Poliția și Camera de comerț că a izbucnit un conflict de muncă între patroni și funcționarii comerciali pentru stabilirea unui orar fix. S-a cerut cite un delegat pentru dezbateră și rezolvarea acestui conflict prin Camera comercianților, „pentru evitarea unei greve”¹⁵. Asemenea exemple sînt numeroase.

În fruntea luptei pentru revendicări economice și politice s-au situat organizațiile politice și profesionale ale clasei muncitoare și în primul rînd Partidul Comunist Român, care, prin viu grai și presă, arăta muncitorilor că prelungirea zilei de lucru și intensificarea muncii este un pericol pentru întreaga societate. După cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, „în anii grei ai luptei de clasă împotriva regimului burghezo-moșieresc partidul nostru a militat neabătut pentru apărarea intereselor fundamentale ale celor ce muncesc, a drepturilor și libertăților democratice, a organizat și condus lupta maselor populare pentru apărarea intereselor fundamentale ale celor ce muncesc”¹⁶.

În județele menționate se vede o conlucrare permanentă între organizațiile partidului comunist și sindicatele muncitorești. Astfel, după cum se consemnează în arhiva Inspectoratului muncii, „sindicatele alcătuite din muncitorii din porturi... încheiau convenții colective, depășind adeseori atribuțiile, intervenind direct între muncitori și proprietari”¹⁷. La începutul anului 1924, la Turnu Măgurele s-a declarat conflict colectiv de muncă. A avut loc întîlnirea dintre delegația cerealiștilor și cea a hamalilor pentru mărirea salariilor, conflict care nu s-a putut aplană. După cum afirmă delegatul din partea Ministerului Muncii, „delegații muncitorilor hamali sînt intransigenți și au declarat că începînd cu 9—10 martie nu se vor mai prezenta la lucru”¹⁸. La 14 martie 1924, inspectorul central al Ministerului Muncii constată că muncitorii portuari persistă în greva declarată la 7—8 martie, fapt pentru care

⁸ Ibidem, dos. 9 bis/1924, f. 258.

⁹ Ibidem, dos. 6/1924, f. 6.

¹⁰ Ibidem, dos. 6/1924, f. 287.

¹¹ Ibidem, dos. 3/1924, f. 5, 7.

¹² Ibidem, dos. 10/1924, f. 83.

¹³ Ibidem, dos. 13/1927, f. 4 și dos. 2/1928, f. 62.

¹⁴ Ibidem, dos. 10/1924, f. 48.

¹⁵ Ibidem, dos. 2/1921, f. 8—10.

¹⁶ Nicolae Ceaușescu, 60 de ani de slujire devotată a poporului, de luptă pentru dreptate socială și libertate națională, pentru construirea socialismului și ridicarea bunăstării maselor, pentru independența patriei, colaborare internațională și pace, în „Scinteia”, nr. 12040 din 9 mai 1981.

¹⁷ Arh. St. Dimbovița, fondul Inspectoratul Muncii, Tirgoviște, dos. 7/1923, f. 21

¹⁸ Ibidem, dos. 3/1924, f. 8, 16.

au ieșit de sub scutul legii, și se adresează Tribunalului județului Teleorman, pentru a proceda la cercetarea celor care au îndemnat pe muncitori la grevă. Prin Comisia de arbitraj constituită pe lângă Tribunalul județului s-a reușit să aducă la muncă pe lucrătorii hamali, aprobându-li-se cererea de a li se majora salariile cu 50%, mai mult față de anul 1923¹⁹. Conflicte de muncă s-au mai semnalat și la Fabrica de hirtie din Cîmpulung. Izbucnit în luna aprilie 1926, conflictul este aplanat la 22 mai prin încheierea unui contract colectiv, dîndu-se cîștig de cauză muncitorilor. La 7 decembrie 1926, Regiunea a II-a Tirgoviște comunica directorului general al muncii două conflicte de muncă, unul la Fabrica de hirtie din Cîmpulung, iar cel de al doilea în portul Zimnicea, ambele pentru nerespectarea de către patroni a contractelor colective de muncă²⁰.

Încă de la înființare (1926) Sindicatul profesional al muncitorilor de la Fabrica de hirtie din Cîmpulung a confluat cu organizația județeană a partidului comunist. Ca o mărturie a colaborării acestora este și prezența unei biblioteci. La percheziția făcută în anul 1929 sindicatului, au fost găsite cărți și, după cum afirmă inspectorul muncii, acestea au fost „citite de lucrătorii fabricii”. Dintre titluri se menționează: *Dezrobirea muncii*, *Originea familiei...* scrisă de F. Engels, *Salar*, *preț și profit* a lui K. Marx, cîntece socialiste, printre care și „Internaționala” și multe altele, și propune ca „această bibliotecă, dat fiind faptul că este periculoasă educației muncitorilor, să fie confiscată în întregime și distrusă”²¹.

În anul 1926 sindicatul menționat înaintează Ministerului Muncii un memoriu prin care solicita: plata salariului chenzinal, ziua de muncă de 8 ore sau plata celor 4 ore pînă la 12 cîte se lucrează după vechiul program cu un spor de 50%, înființarea unei case de boală și ajutor cu 2% din salariile muncitorilor și 20% din partea fabricii, înființarea unei băi, precum și înființarea unui consiliu al fabricii format din muncitori și delegați ai patronilor pentru discutarea neînțelegerilor. Din procesele verbale reiese că au fost admise punctele menționate în memoriu, mai puțin cel referitor la formarea unei comisii de conciliere dintre muncitori și patroni²². La sfîrșitul lunii decembrie, din nou la Fabrica de hirtie din Cîmpulung se semnalează un conflict colectiv de muncă pentru nerespectarea punctelor din memoriu și „s-a declarat grevă prin încetarea bruscă din lucru la un anumit semnal”. După cum se menționează în documente, „a fost o grevă generală, a întregului personal... susținută și de Uniunea Sindicatelor Muncitorești”²³. Ca urmare patronul fabricii concediază forțat pe președintele sindicatului Barbescu și pe secretarul Ionescu²⁴.

Izbucnirea crizei economice capitaliste mondiale a avut grave repercusiuni asupra dezvoltării României, asupra nivelului de trai al maselor populare, au fost făcute reduceri de personal, sute de muncitori au fost concediați. Din situațiile statistice se constată că începînd cu anul 1928 se semnalează un număr de 267 șomeri de la Fabrica Găvana și 65 de la Fabrica de talpă „Constantin Petrescu” din orașul Pitești²⁵.

Într-un raport lunar al Inspectoratului Muncii din Tirgoviște înaintat Ministerului Muncii se arată că au fost concediați 55 muncitori de la Fabrica de hirtie din Cîmpulung, cu perspectiva de a se mai licenția 50. De asemenea, minele de lignit și-au redus personalul cu 10—15%²⁶, și multe asemenea exemple. Ca urmare a acestor concedieri, după cum afirmă autoritățile, „muncitorii nemulțumiți au protestat și au devenit necuviincioși și agresivi... din care cauză a fost nevoie de intervenția autorităților comunale”²⁷.

În perioada anilor 1921—1930, organizațiile Partidului Comunist Român din județele Mușcel, Argeș și Teleorman au acumulat noi forțe și experiență revoluționară, pregătindu-se pentru marile lupte de clasă ce se vor desfășura în deceniile următoare.

¹⁹ Arh. St. Dimbovița, dos. 3/1924, f. 34, 46, 47.

²⁰ Ibidem, dos. 2/1926, f. 77, 187, 188.

²¹ Ibidem, dos. 10/1929, f. 3—5.

²² Ibidem, dos. 21/1926, f. 2—4, 16—31.

²³ Ibidem, dos. 8/1924, f. 204.

²⁴ Ibidem, dos. 4/1927, f. 38, 39 și dos. 121/1927, f. 140.

²⁵ Ibidem, dos. 8/1928, f. 11.

²⁶ Ibidem, f. 9.

²⁷ Ibidem, dos. 18/1929, f. 112.

**LES ACTIONS DU PARTI COMMUNISTE ROUMAIN
DURANT LES ANNEES 1922—1929 DANS LES
DEPARTEMENTS DE MUSCEL, ARGEŞ ET TELEORMAN**

R é s u m é

Durant les années de la stabilisation du capitalisme entre 1922—1928, la capacité de l'industrie des départements de Muscel, Teleorman et Argeş a enregistré des augmentations remarquables : le niveau de vie continue a rester réduit et l'intensification de l'exploitation pousse.

On met en évidence de fait que la législation du travail était violée par les patrons ; on ne respectait pas le jour ouvrable, le repos dominical, les salaires étaient diminués par rapport au travail effectué.

À la tête de la lutte pour des droits économiques et politiques se trouvaient les organisations dirigées par le Parti Communiste Roumain. Dans le département de Muscel se détache le Syndicat professionnel de la Fabrique de papier de Cîmpulung qui sollicite l'amélioration des conditions de travail et de vie, satisfaites partiellement par les patrons ; mais en réalité ils ne tiennent jamais leurs engagements.

Elle est évidente la collaboration serrée entre les organisations du Syndicat et celles du Parti Communiste Roumain, ses membres connaissant les oeuvres de Marx et Engels.

Durant ces années, les organisations du Parti Communiste Roumain des départements mentionnés ont gagné une vaste expérience révolutionnaire pour les luttes futures.

ASPECTE PRIVIND POLITICA PĂRTIDULUI COMUNIST ROMÂN FAȚĂ DE INTELECTUALITATE, 1921—1938

de **MIHAI DOGARU**

Politica partidului comunist față de „arhitectii spirituali” s-a manifestat, în esență, ca o continuare, în noile condiții istorice, a tradițiilor revoluționare și democratice ale mișcării socialiste din secolul trecut, cînd mulți dintre intelectualii de prestigiu ai țării s-au alăturat și integrat mișcărilor sociale progresiste, îmbrățișînd ideile novatoare ale timpului, participînd cu entuziasm la luptele maselor pentru revendicări economice și politice. Contactul cu filozofia materialist-dialectică — concepție fundamentală despre lume a proletariatului — a făcut ca cea mai mare parte a intelectualității românești, indiferent de naționalitate, să se situeze pe poziții umaniste, democratice și progresiste, devenind deschizătoare de drumuri noi spre lumină, punînd totodată temelie solidă prestigioasei științe și culturi românești interbelice.

În gruparea și regruparea forțelor social-politice comuniștii au adoptat o linie politică suplă, realistă, constructivă, acordînd în acest cadru o atenție deosebită intelectualității, pentru a ridica cu autorul acesteia masele — prin știință și cultură — la acțiuni politice conștiente, pregătindu-le pentru înfăptuirea revoluției de eliberare socială și națională, pentru edificarea noii societăți, socialiste.

În atitudinea față de intelectuali, Partidul Comunist Român a pornit de la adevărul că cei mai mulți dintre ei proveneau din rîndurile muncitorilor, țăranilor, ale altor categorii sociale, manifestîndu-și năzuința de progres și dreptate, reflectată în opera cultural-științifică, în activitatea lor social-politică pentru apărarea intereselor fundamentale ale poporului român.

Trebuie subliniat și faptul că, în general, la noi, intelectualitatea nu a manifestat tendințe de innavuțire, trăind uneori în condiții mai mult decît modeste și ale cărei drepturi nu de puține ori au fost apărate de partidul comunist, de clasa muncitoare, de presa democratică și progresistă a vremii. În aceeași măsură putem spune că oamenii de știință și cultură au sprijinit nu odată, printr-o largă paletă de forme și mijloace, interesele, drepturile și libertățile democratice ale muncitorilor și țăranilor, accesul maselor largi populare, al tineretului în special, la știință, instrucție și educație, la cultură. „Viața și activitatea celor mai de seamă oameni de cultură din trecut — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — sînt străbătute ca un fir roșu de dragoste și devotament față de popor și partid, de dorința arzătoare de a sluji idealurile celor mulți, de un înălțător spirit de jertfă pentru cauza libertății sociale și naționale. Ei și-au făcut o datorie de onoare din a înfățișa lumii virtuțile poporului român, noblețea sa spirituală, modestia, hărnicia, umanismul ce l-au caracterizat întotdeauna, dorul de libertate”¹.

Un factor deosebit de important, care a dimensionat ralierea intelectualității alături de comuniști, l-a constituit politica promovată de Partidul Comunist Român în domeniul științei și culturii. După cum se știe, în documentele programatice, făcute publice și dezbătute de marele Congres din mai 1921, a fost proclamat dreptul la cultură a întregului popor, instrucția obligatorie, completă și gratuită a tineretului, definindu-se cu deosebită claritate faptul că „opera educativă în toate ramurile sale trebuie să aibă ca scop să asigure persoanei umane dezvoltarea fizică

¹ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul desăvîrșirii construcției socialismului*, voi. 3, Edit. Politică, București, 1969, p. 663.